

Filmski projekt: »Tu se piše življenje« / *Kreativno ozadje celovečernega slovenskega filma, ki nastaja v letu 2012 pod produkcijo Društva eksperimentalne umetnosti Slovenija v sodelovanju s Kulturnim domom Slovenj Gradec. Scenarij in režija: Tomo Novosel, Kamera: Miha Kolar in Tine Lenart, skladatelj glasbe: Franc Vezela. Snemanje filma poteka prekinjeno med majem in septembrom to leto. Izid je načrtovan za prvi kvartal leta 2013.*

Ta dva pa sta zalogaj in pol - si mislim, ko srečam dva tipa, pisatelja Vezelo (53) in Novosela (23), ki v zadnjem letu dni strašita naokoli z vizijo filma, ki želi prikazati gostilniško dogajanje na Koroškem.

Verjetno se nista srečala v muzeju?

Prispeval Simon Orgulan, foto: Matic Borkovič
Ponedeljek, 23 Julij 2012 18:43

VEZELA: Tomota sem spoznal na Proštoku. (*slovenjgraški glasbeni dogodek, op.p.*) Ne bom rekel, da je bil edini, res pa eden redkih, ki je v glasbi, katero izvajam, odkril »nekaj več«. Vsi smo seveda bili dobre volje, ker na Proštoku ni zlovoljnih, zato sem navdušenje novega prijatelja, ki se je predstavil kot scenarist filma v nastajanju, sprejel malo skeptično, malo v hecu, večji del pa sem pozabil na vse skupaj. Zato sem bil toliko bolj presenečen, ko sva spet vzpostavila stik in sem ugotovil, da je resno mislil z besedami:

»Tote hočem met v filmu in nobene druge skupine!«

NOVOSEL: Če se bi srečala v muzeju, se bi samo srečala ... in šla mimo drug drugega.

Verjetno se tega ne da dogovoriti v petih minutah, ali pač?

VEZELA: Najprej je delovalo, da bi rad od mene nekaj skladb – s tem mislim dve ali tri pesmi, nato pa se je izšlo tako, da je moja glasba, ki je nastajala kar nekaj let, bila bolj aktualna za tematiko filma, kot sem sprva pričakoval. Res je, ko se danes ozrem nazaj (predvsem na zadnja leta mojega akutnega ustvarjanja), ugotavljam, da so pesmi, ki sem jih izbiral za uglasbitve iz svetovne in slovenske antologije tako polne »tistega«, kar je blodilo in še vedno blodi po glavi našega režiserja, da v resnici ni nobenega razloga, nobenega momenta, da moja glasba ne bi fino dopolnjevala vsebine, stila in sporočila njegovega filma.

NOVOSEL: Začutil sem glasbo, bolj preprosto se težko izrazim. Do takrat nisem slišal nič temu podobnega. Dejansko sem že takrat komaj čakal, kakšen bo efekt, ko se del tega prenese na platno.

VEZELA: Nikdar nisem imel posebnih ambicij za ustvarjanje filmske glasbe, je pa res, da je moj dolgoletni šahovski prijatelj že pred časom ob poslušanju mojih skladb izjavil: »To je ja filmska muzika!« - Očitno je imel prav, ker nekaj mora imeti prav tudi on! (smeh) Glede na vse povedano zato manj presenečeno ugotavljam, da ima Tomo prav, da sporočila mojih pesmi, kot da bi bile napisane ravno za ta film, resnično živijo v tem delu.

Na nek način sreča, naključje ...

Prispeval Simon Orgulan, foto: Matic Borkovič
Ponedeljek, 23 Julij 2012 18:43

VEZELA: Očitno imava kar nekaj skupnih izhodišč, ki so v srži najine življenjske filozofije. In tisto, kar on želi povedati skozi kamero s pomočjo igralcev, najlažje pride do publike skozi miks njegove režiserske obdelave in mojega glasbenega ozadja. Pesmi seveda niso narejene posebej, ekskluzivno za film, ki še nima naslova – razen delovnega, ampak so zato mogoče celo boljše izbira, kot bi bile, če bi jih poskušal vsaditi v film kot svojo avtorsko glasbo. S tem ne mislim reči, da je zato glasba manj avtorska in s tem filmska, nego je morda celo to boljši način za obe stranki, se pravi zame in za režiserja, da se ne izgubijo v naftalinu. Med njimi je nekaj Uršljanskih v izvedbi **Franc&Roses** in **Matalaje**, potem so tu še skladbe, ki jih je **Spu**
nkbanda

iz gimnazijskega društva SPUNK, kateremu je boter profesor in pisatelj Andrej Makuc, več kot uspešno predstavljala na Transgeneraciji v Cankarjevem domu, sveža bera pa so tudi nekatere pesmi zadnjega CD-ja Matalaje »Le včasih tiho dvigne se zavesa z zenic« - ducat uglasbenih evropskih pesnikov v njihovem originalnem jeziku z zaključno »Prekleti kadilci« Svetlane Makarovič.

In kako sploh nastane besedilo, na kateremu sloni film? Dramski tekst ali gre za druge vrste pristop?

NOVOSEL: Sprva generiram besedilo na osnovi relativno enostavne ideje, ki ima potencial kompleksne nadgradnje. Poskusim s stranjo dialoga, ki naj bi nekako deloval, se zlival iz vrstice v vrstico. Če iz tega nastane več strani, katerih me naslednji dan ni ravno sram, no, po navadi imam takrat nekaj, za kar bom lahko živel naslednje mesece. Od ideje do realizacije je dolga, mučno-zabavna pot, pravzaprav je vse, kar mi pade na pamet, ni pa dolgočasno. Besedilo je v osnovi dramski tekst, ki ga nikoli nisem jemal kot takšnega. Gre za zame preveč zapleteno gibanje likov, medsebojnih odnosov in menjav prostorov, ki si jih ne predstavljam drugje, kot pa v filmu.

Lotil sem se konstrukta prostora pred samim poglobljenim pisanjem dialogov. Ko poznaš prostor in možne poti likov, poznaš tudi vse svoje možnosti in hkrati omejitve. Delati na podlagi nekega, v naprej predvidenega prostora, je nekaj, kar ti lahko reši življenje, ko scenarij preneseš na platno. Sicer lahko podreš nekaj sten, a včasih gre lažje. Tekst se piše postopoma in nikoli ne pišem v vrstnem redu. Začnem z začetkom in koncem, potem pride vse vmes. Zaustavim se pri prizorih, ki so romantične narave in se poskušam prelisčiti skozi; drugič se en dan ubadam s tem, kaj bo rekel nek alkoholik v polminutnem prizoru, ali pa kakšno bo ime natararice. Kompleksnost problemov torej variira, se pa vedno najdejo, če želiš pisati o stvareh, ki si jih videl ali pasivno doživel, če hočemo tako reči.

Nabiranje igralskega kadra je potekalo preko avdicije. Bi še enkrat ponovil avdicijo ali pa bi igralce izbral drugače?

NOVOSEL: Najlepše, kar se ti lahko zgodi je, da vidiš svoj lik, ki mu nekdo vdihne življenje ... Tu je igralec najpomembnejši element in tekst zgolj zanemarljiva predpostavka. Tekst mora biti nujno prilagodljiv nekemu, ki ga dobi v roke. Pri izvirnem dramskem besedilu, ki ga imamo na razpolago, je nekatere stvari bilo mogoče spreminjati sproti, po občutku in glede na igralce. Še vedno menim, da lahko na avdiciji vidiš, kako bo nekdo igral izbran lik, morda še na prvih vajah, potem pa je potrebno s tem tudi delati.

Slišal sem, da ste imeli zgolj nekaj vaj – plus ali minus?

NOVOSEL: Ne znam čarati, niti nisem dramski učitelj, sem pa človek lastne vizije in občutka, hkrati verjamem v celoten projekt, ko vidim človeka, ki razume besedilo, ga torej čuti bolj kot ostali. Marsikaj se lahko improvizira in rešuje sproti, najpomembneje pa je poskrbeti za kompleksne dele besedila, za pomembne dele, da dobijo zasluženo pozornost. Kljub vsemu verjamem v princip kratkih, ne pogostih vaj, ki gredo skozi tekst in kvečjemu opozorijo na to, kaj bo šlo, kako bo šlo ali pač v najslabšem primeru, kaj bo potrebno črtati. Vaje za film in za dramsko predstavo sta dve različni stvari in zatorej ne vidim nobene potrebe, da se določene stvari meša med seboj. Meša in zmeša se v tem primeru včasih meni. *(smeh)*

Kje vidiš najbolj problematični del besedila pri prenosu na film?

NOVOSEL:

Problem ali bolje rečeno izziv, kako aplicirati besedilo in samo zamisel na platno, je morda v tem, da imamo omejen prostor, ki ga moramo gledalcu približati. Gledalec mora vedeti zgolj malenkost manj kot scenarist, potem se igramo pošteno. Gre za nov, publiki poprej neviden svet, v katerega jih moramo vpeljati tako ali drugače. Po možnosti spretno in tukaj je ena izmed pasti - v prikazu prostora in njegovih lastnosti. Torej, kdo vidi koga, kdo je s kom, etc. Slediti tridesetim likom, o katerih prejemaš včasih več, včasih manj informacij, zna biti kar težko, še posebej v toku dogajanja. Tu si pomagamo z drugimi elementi v povezavi z glasbo, da si

Prispeval Simon Orgulan, foto: Matic Borkovič
Ponedeljek, 23 Julij 2012 18:43

gledalec na nek način odpočije. Po drugi strani je govora o filmu, ki temelji na dialogih. Pri branju besedila sicer ne opaziš teh problemov, saj predstava naredi svoje, a v gibljivi sliki zna biti pretežno debatiranje, ki se je na papirju zdelo kar se da odlično, zelo mukotrpa tragi-komika za gledalca. Sočustvujem z gledalcem in nikakor nočem, da med predstavo umre od dolgčasa, zaradi tega se bomo potrudili še bolj. (*smeh*)

VEZELA: Lahko še jaz nekaj dodam?

NOVOSEL: Kar!

VEZELA: Sem že.

Več informacij ter slike s snemanja lahko najdete na Facebook strani: [TuSePiseZivljenje](https://www.facebook.com/TuSePiseZivljenje) (<https://www.facebook.com/TuSePiseZivljenje>)